

Jono on köyhän koti ja koulu

LAURA MALMIVAARA

► Leipäjonoballadi on huikean hauska ja hävytön satiiri siitä, miltä nälkä tuntuu ja köyhyys näyttää

► Kärsimys ei jalosta – mutta sille voi nauraa.

Ensimmäisenä vaikutuksen tässä tyyllilajissa tekee näyttämökuva.

Karmo Mende on suunnitellut suomalaista köyhyyttä kuvaavaan *Leipäjonoballadiin* lavastuksen, jota voisi kutsua juhlallisesti installaatioksi: modernit koivukulissit ja linnunpöntöt kohtaavat erilaisista leivistä muotoillut holvikaaret sekä valkoisista muovituoleista sommitellun seinän.

Katosta roikkuvat suurilta salamipötköiltä näyttävät jalat vihrein korkokengin. Nurkista kurkkivat shamaanirummut (lähempää tarkastellen pienet trampoliinit), joihin heijastetaan videokuvaa mm. leipäjonossa seisovien ihmisten jaloista.

Toinen riemastuttava havainto ovat näyttelijät – köyhät – jotka jo ilmeillään ja ulkonäöllään, enemmän tai vähemmän irvokkaine habituksineen, johdattelevat katsojat esityksen omintakeiseen tyyliin.

Kronologisessa järjestyksessä kolmas ja suurin wau-elämys on **Heidi Räsänen** ohjaus, joka ei todellakaan vain kuvita sitä mistä puhutaan vaan kirjoittaa ihan oman tekstinsä, paisuttaa satiiria, pistelee politiikkaa, keksii ja assosioi, yllättää kerran toisensa jälkeen.

Leipäjonoballadin kirjoittaja **Emilia Pöyhönen** on vastikään Teatterikorkeakoulusta valmistunut dramaturgi.

Vaikka keinoiltaan melko brechttiläisessä, rakenteeltaan episodimaisessa näytelmässä on etenkin esityksen loppua kohden liikaa tavaraa, se onnistuu kertomaan köyhyden

Mama Kekkonen (Susanna Mikkonen, edessä) johtaa köyhät joukkonsa leipäjonon eturintamaan.

TEATTERI

Emilia Pöyhönen: Leipäjonoballadi. Teatteri Takomo. Ohjaus ja konsepti Heidi Räsänen, koreografia Riina Huuhtanen, lavastus Karmo Mende, laulut Eeppi Ursin ja Maija Kaunismaa, äänet ja musiikki Tuomas Fränti. Rooleissa Susanna Mikkonen, Sanna Stellan, Lotta Lehtikari ja Jarkko Lahti.

konkretiasta sekä huiman hauskasti ja hävyttömästi että koskettavasti.

Esitykseen sisältyy perhetarina (murrosikäinen ei kehtaa mennä kouluun, kun on kerta kaikkiaan vääränlaiset kengät) ja etäännytettyjä kuvaelmia (kuten ”köyhien käyttö lintukoirina” tai ruokaresepti, jossa ensin kuvitellaan sika, sitten uuni, halutessa myös pullo viinä), hivenen puuduttavia ääninauhoja sekä runsas, paikoin melkein päällekkävyä akusti-

nen maailma – mutta myös laulua ja tanssia kuin kabareessa konsanaan.

Riina Huuhtasen koreografiat ovat hauskoja ja näyttelijät esittävät ne mainiosti, mutta silti on sanottava että vähempikin riittäisi.

Lauluja sitä vastoin kuuntelee pelkästään mielikseen, sillä ohjaajan suomentamat tekstit ja **Eeppi Ursinin** moniääniset sovitukset ovat parhaimmillaan silkkaa rautaa.

Kuvitelkaa itse takavuosien jättihitti *Woman in love*, jonka nimi nyt on proosallisesti *Panttipulloja*.

Likimain nerokkaan ohjauksen lisäksi näyttelijät ovat erinomaisia.

Susanna Mikkonen venyy ikimuistoisesti ilahduttavasti ja uskottavasti pikkutyöstä vanhukseksi – joskaan ei miksi tahansa mummoksi vaan Mama Kekkoseksi, joka uhkuu rock'n'rollia.

Sanna Stellan laulaa ja liikkuu kuin paraskin musikaali-

tähti, mutta monin verroin ilmeikkäämmiin. **Lotta Lehtikarissa** on arvaamatonta, melkein pelottavaa uhmaa ja särmiä, ja **Jarkko Lahdesta** löytyy yhtä hyvin Fransiscus Assisilainen kuin limainen lääkärikin.

Kohta, jossa balettia tanssivilla varusmiehillä testataan pula-ajan ravintoa, on aivan läkähdyttävä!

Leipäjonoballadi on humoristinen, samalla ehdottoman kriittinen puheenvuoro Suomesta, jossa yhdet rikastumistaan rikastuvat samalla kun toiset näkevät nälkää. Taustanauhalla tasavallan presidentiltä kuulostava ääni kehottaa syömään silakkaa ja Koraania siteeraava pääministeri toivoo, etteivät paastoajat näyttäisi niin tekopyhiltä.

Vauhdikkaan satirisoinnin ja julkean yhteiskuntakritiikin takaa pilkkottaa vielä yksi, hiljaisempi taso: se, jossa köyhä on leipäjonossakin seistessään konnaan yksin.

Suna Vuori